

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu

Arkadiusz Myrcha

DPK-I.053.15.2026

Warszawa, 02 lipca 2026 r.

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 czerwca 2026 r. (znak: II.510.1292.2015.MA), dotyczące problematyki stosowania tymczasowego aresztowania, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Ograniczenie stosowania tymczasowego aresztowania stanowi jedno z priorytetowych zadań Ministerstwa Sprawiedliwości. Od początku 2024 roku prowadzone były prace mające na celu dopasowanie obowiązujących przepisów, dotyczących tej problematyki, do standardów konstytucyjnych i konwencyjnych (stosowny projekt został wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rządowego Centrum Legislacji pod numerem UD153).

Celem projektu było m.in. ograniczenie stosowania tymczasowego aresztowania, a w szczególności skrócenie czasu stosowania tego środka zapobiegawczego w toczących się postępowaniach karnych. Jedną z zasadniczych zmian projektu UD153 była propozycja odnosząca się do art. 258 § 2 k.p.k. Przepisowi temu proponowano nadać następujące brzmienie:

„Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat, albo którego

sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary”

Proponowana zmiana miała kluczowe znaczenie z punktu widzenia wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2012 r. w sprawie SK 3/12.

W wyroku tym TK wskazał, że „Art. 263 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim nie określa jednoznacznie przesłanek przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie, jest niezgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 Konstytucji”.

Zaproponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmiany nie odnosiły się bezpośrednio do art. 263 § 7 k.p.k., niemniej w istotny sposób zmieniały kontekst normatywny, który miał wpływ na ocenę konstytucyjności wskazanego przepisu. Dotyczyło to w szczególności proponowanej nowelizacji art. 258 § 2 k.p.k. W konsekwencji projektowane zmiany prowadziły do pośredniego wykonania wyroku TK z dnia 20 listopada 2012 r. SK 3/12.

W przywołanym wyroku z dnia 20 listopada 2012 r. SK 3/12 TK wskazał, że „Wątpliwości co do samodzielności przesłanki zagrożenia surową karą wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 19 stycznia 2012 r. (sygn. akt I KZP 18/11) wydanej na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich w ten sposób, że uznał, iż podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 KPK, przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 KPK oraz przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 KPK, stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego.

(...)

Po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie przepisy dają natomiast sądowi stosunkowo łatwą podstawę przetrzymywania oskarżonego w areszcie tymczasowym w postaci zagrożenia surową karą; **Ustawa nie wymaga dodatkowego uzasadnienia w jaki sposób skarżący może utrudniać prawidłowy przebieg**

postępowania. Brak wskazania maksymalnego okresu stosowania tego środka zapobiegawczego, po upływie którego konieczne dalsze pozbawienie wolności byłoby dopuszczalne tylko przy wystąpieniu szczególnych przyczyn „odciąża” zarazem sąd od konieczności badania, czy długotrwałe (tj. przekraczające ewentualnie określone przez ustawę granice) pozbawienie wolności jest rzeczywiście uzasadnione potrzebami toczącego się postępowania.

(...)

7.2. Na tle dokonanej przez Trybunał analizy obowiązującej regulacji nie budzi wątpliwości, że **istniejących problemów nie można sprowadzać wyłącznie do treści zaskarżonego art. 263 § 7 KPK Istotną rolę odgrywa tu bowiem jego współstosowanie z art. 258 § 2 KPK.** (...) Wykładnia nadana temu przepisowi w cytowanej wcześniej uchwale SN z 19 stycznia 2012 r. (sygn. akt I KZP 18/11) zwalnia jednak sąd stosujący tymczasowe aresztowanie w sprawie, w której oskarżonemu grozi surowa kara, od konieczności wykazywania dlaczego zwolnienie oskarżonego z aresztu tymczasowego wywołałoby negatywny wpływ na prawidłowy przebieg postępowania. (...) Brak konieczności wykazania związku pomiędzy groźącą (nieprawomocnie wymierzoną) karą a koniecznością zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania powoduje także, że nakaz uzasadnienia, dlaczego niewystarczające byłoby zastosowanie innego nieizolacyjnego środka zapobiegawczego staje się w praktyce iluzoryczny. (...)

Nawet jeżeli przesłanka skazania oskarżonego nieprawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż 3 lata jest obiektywnie weryfikowalna, to przy uwzględnieniu wykładni art. 258 § 2 KPK wynikającej z uchwały Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r. (sygn. akt I KZP 18/11), **pozwała ona na stosowanie tymczasowego aresztowania bez konieczności wykazywania rzeczywistej potrzeby zabezpieczenia w ten sposób prawidłowego biegu postępowania karnego.** Norma ograniczająca przedłużenie tymczasowego aresztowania każdorazowo na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy ma bezspornie charakter gwarancyjny; gwarancja ta jest jednak zdecydowanie osłabiona przez to, że zarówno ilość postanowień wydanych na tej podstawie, jak i **łączy czas pozostawiania oskarżonego w areszcie tymczasowym nie tylko nie jest w żaden sposób limitowany, ale - jak Trybunał stwierdził powyżej - nie podlega kontroli z punktu widzenia tego, jakich zachowań oskarżonego utrudniających postępowanie karne**

można w danych okolicznościach, na konkretnym etapie postępowania, spodziewać się z wysokim prawdopodobieństwem. W tym znaczeniu kwestionowana regulacja nie spełnia testu proporcjonalności wymaganego przez art. 31 ust. 3 Konstytucji”.

(...)

*Długotrwałe - i nieprzewidywalne w odniesieniu do terminu ich zakończenia - ograniczenie oskarżonemu, w stosunku do którego nie zostało obalone domniemanie niewinności, możliwości kontaktu z rodziną i wykonywania praktyk religijnych oraz przetrzymywanie go w niemal zupełnej izolacji od świata zewnętrznego (cenzura korespondencji, zakaz korzystania ze środków porozumiewania się na odległość) przybiera z czasem formę nieludzkiego traktowania. Nie chodzi przy tym tylko o same ograniczenia dotyczące tymczasowo aresztowanego, ale przede wszystkim o niemożliwość przewidzenia przez niego, jak długo będą go one dotyczyć. Przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać w głównej mierze w tych samych okolicznościach, które przesądziły o niezgodności art. 263 § 7 KPK z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji w zakresie braku określenia jednoznacznie przesłanek przedłużenia tymczasowego aresztowania. **Przepisy pozwalające na złagodzenie niektórych ograniczeń uzależniają je wprawdzie od tego, czy istnieje potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, ta przyczyna - przy uwzględnieniu domniemania zawartego w art. 258 § 2 KPK - trwa jednak tak długo, jak długo toczy się postępowanie karne.***

Z powyższych względów Trybunał stwierdza, że art. 263 § 7 KPK w zakresie, w jakim nie określa jednoznacznie przesłanek przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie jest niezgodny z art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 Konstytucji”.

Przytoczone wyżej uzasadnienie stanowiska TK pozwala przyjąć, że niekonstytucyjność art. 263 § 7 k.p.k. wynika przede wszystkim z krytycznej oceny przez TK art. 258 § 2 k.p.k. Jak wskazał TK „Norma zawarta w art. 258 § 2 KPK nie stanowi samodzielnego przedmiotu kontroli w niniejszej sprawie i Trybunał nie może wypowiedzieć się o jej zgodności z Konstytucją, to jednak nie może jednocześnie tracić z pola widzenia konieczności jej współstosowania przy wydawaniu postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania na podstawie zaskarżonego art. 263 § 7 KPK.”

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości wykonanie wyroku TK z dnia 20 listopada 2012 r. SK 3/12 może i powinno nastąpić przez proponowaną w projekcie UD153 zmianę art. 258 § 2 k.p.k. Projekt ten po skierowaniu do Sejmu był procedowany jako druk 1600 i finalnie stał się podstawą ustawy uchwalonej w dniu 27 lutego 2026 r.

W uzasadnieniu projektu UD153 (druk 1600) wskazano, że *„Szczególna dolegliwość tymczasowego aresztowania wynikająca z jego ingerencji w sferę wolności człowieka powinna skłaniać do jego rozważnego stosowania. Ta konkluzja jawi się jako oczywista, jeżeli zważyć to, że ustawodawca nakazuje w art. 257 § 1 k.p.k. traktować areszt tymczasowy jako ultima ratio, wprowadzając zasadę minimalizacji środka zapobiegawczego. Mimo tego rozwiązania, dane statystyczne wskazują na drastyczny wzrost stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, zwłaszcza z powołaniem się na przesłankę szczególną określoną w art. 258 § 2 k.p.k. Dążąc do ograniczenia stosowania tego środka, a także mając na względzie wzrost ustawowego zagrożenia kar, który nastąpił z dniem 1 października 2023 r., koniecznym jest proponowane podniesienie, w ramach tej przesłanki szczególnej, górnej granicy kary pozbawienia wolności z 8 na 10 lat. Decyzja o tymczasowym aresztowaniu z tej przyczyny nie może być podejmowana automatycznie, ale trzeba rozważyć, czy nie zachodzą w sprawie takie okoliczności, które wskazują, że w rzeczywistości pomimo grożącej oskarżonemu surowej kary w danym wypadku nie występuje uzasadniona obawa utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w art. 258 § 1 k.p.k. Jednocześnie, w celu ograniczenia możliwości nadużywania przesłanki szczególnej z art. 258 § 2 k.p.k., proponuje się dodanie art. 263 § 4c k.p.k. zakładającego, że stosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 12 miesięcy”.*

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości zawarte w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. brzmienie art. 258 § 2 k.p.k., sprawiało, że zastrzeżenia pod adresem tego przepisu, formułowane przez TK, które rzutowały na stwierdzoną niekonstytucyjność art. 263 § 7 k.p.k., traciły na aktualności. Wraz ze zmianą art. 258 § 2 k.p.k. dojsć miało do pośredniego nadania art. 263 § 7 k.p.k. nowej treści normatywnej, tym razem mieszczącej się w standardach konstytucyjnych.

Zauważyć należy, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 listopada 2012 r. SK 3/12 Trybunał Konstytucyjny nie rozstrzygnął jaka zmiana normatywna powinna być dokonana w celu wykonania wyroku, wskazując, że „Trybunał nie przesądza w tym miejscu, czy zmiany te mają dotyczyć kodeksu postępowania karnego czy kodeksu karnego wykonawczego”.

Opisana wyżej ustawa z dnia 27 lutego 2026 r. nie została podpisana przez Prezydenta RP. Jednocześnie Prezydent RP złożył projekt ustawy w którym zaproponował następujące brzmienie art. 258 § 2 k.p.k.: „Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat, oraz występków określonych w art. 130 § 3, 6 i 8, art. 141 § 2, art. 142 § 2, art. 264 § 3, art. 265 § 2 oraz art. 269 § 1 Kodeksu karnego, albo którego sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, **obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary.**”¹

Z kolei w projekcie poselskim z dnia 1 czerwca 2026 r.². (RPW/18910/2026) zaproponowano brzmienie art. 258 § 2 k.p.k. zbieżne z rozwiązaniem proponowanym w zawetowanej ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. („Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat, albo którego sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary.”)

Warto również wskazać na proponowane w tych projektach brzmienie art. 263 k.p.k. zgodnie z którym „Sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy może na wniosek prokuratora przedłużyć tymczasowe aresztowanie na okres, który łącznie nie może przekroczyć 12 miesięcy, jeżeli postępowanie przygotowawcze było prowadzone sprawnie, ale ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie można było go ukończyć

---

¹ <https://www.prezydent.pl/prawo/inicjatywy-ustawodawcze/prezydencka-inicjatywa-ws-zmian-w-kodeksie-postepowania-karnego,117744>

² <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/agent.xsp?symbol=PROJNOWEUST&NrKadencji=10&Kol=D&Typ=UST>

w terminie określonym w § 1. **Oceniając sprawność prowadzenia postępowania przygotowawczego, sąd uwzględnia zwłaszcza stopień realizacji czynności procesowych wskazanych we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania i wcześniejszych wnioskach o przedłużenie tymczasowego aresztowania, a także powody, dla których określonych czynności dotąd nie wykonano lub nie ukończono.**”

W obu projektach przewidziano również, że „Okres stosowania tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 do czasu wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 12 miesięcy”.

Mając na uwadze, że projektowane regulacje odchodzą od traktowania art. 258 § 2 k.p.k. jako samodzielnej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania oraz zawierają znaczne obostrzenia dotyczące możliwości przedłużania tymczasowego aresztowania w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości można oczekiwać, że zmiany dostosowujące obowiązujące przepisy do standardu konstytucyjnego opisanego w wyroku TK z dnia 20 listopada 2021 r. (SK 3/12) i w postanowieniu sygnalizacyjnym TK z dnia 17 lipca 2019 r. (S 3/19) dokonane zostaną na bazie ww. projektów.

Wobec faktu złożenia opisanych wyżej projektów ustaw, bazujących na wcześniejszym projekcie przygotowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości (UD153), za zbędne należy uznać zgłaszanie kolejnej, rządowej inicjatywy legislacyjnej dotyczącej stosowania tymczasowego aresztowania.

Wypracowanie optymalnych rozwiązań legislacyjnych możliwe będzie na bazie już wniesionych do Sejmu projektów ustaw, również przy udziale przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z wyrazami szacunku

Adam Synakiewicz

Dyrektor

/podpisano elektronicznie/